

**SINIRLI EHLİYETSİZE YAPILAN BAĞIŞLAMALARDA YASAL
TEMSİLCİNİN BAĞIŞLAMANIN KABULÜNÜ YASAKLAMASI VEYA
BAĞIŞLANILAN ŞEYİN GERİ VERİLMESİNİ EMRETMESİ**

*THE LEGAL REPRESENTATIVE'S FORBIDDING THE ACCEPTANCE OR INSTRUCTING
THE RETURN OF THE GIFT TO THE PERSON CAPABLE OF JUDGEMENT BUT LACKING THE
CAPACITY TO ACT*

Araştırma Makalesi
Hayrunnisa ALTIN ŞAHİN*

ÖZ

Sınırlı ehliyetsiz, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 16. maddesi uyarınca, karşılıksız kazanmaları yasal temsilcisinin rızasına gerek olmaksızın tek başına kabul edebilir. Bu çerçevede, başlıca karşılıksız kazanma türü bağışlamadır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 287. maddesinde de sınırlı ehliyetsizin bağışlama sözleşmesine bağışlanan sıfatıyla tek başına taraf olabileceği düzenlenmektedir. Bunun yanında, bu hükümde, sınırlı ehliyetsizin kendisine yapılan bağışlamalar sebebiyle zarar görmesinin önlenmesi amacıyla yasal temsilciye bir itiraz hakkı tanınmaktadır. Buna göre, yasal temsilci sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalarda bağışlamanın kabulünü yasaklayabilir veya bağışlanılan şeyin geri verilmesini emredebilir. Bu hükmün uygulanma alanı ve yasal temsilcinin itiraz hakkının hüküm ve sonuçları doktrinde tartışmalıdır. Bu çalışmada, öncelikle Türk Borçlar Kanunu'nun 287. maddesinin uygulanma alanının belirlenebilmesi için sınırlı ehliyetsizin bağışlanan sıfatıyla tek başına taraf olabileceği bağışlama sözleşmeleri açıklanmaktadır. Yasal temsilcinin itiraz hakkının hukuki niteliği, bu hakkın kullanılma şekli ve süresi, bu hakkın kullanılmasının hukuki sonuçları incelenmektedir. Bu kapsamda, yasal temsilcinin itiraz hakkının bağışlama sözleşmesinin geçerliliğine etkisi ve sözleşmenin tasfiyesi konusundaki görüşler değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yasal Temsilci, Sınırlı Ehliyetsiz, Bağışlama Sözleşmesi, Bağışlanan, İtiraz Hakkı

DOI: 10.32957/hacettepehdf.1750990

Makalenin Geliş Tarihi: 25.07.2025

Makalenin Kabul Tarihi: 31.10.2025

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı

E-posta: hayrunnisa.altin@asbu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-7959-7174

Bu makale Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

ABSTRACT

According to Article 16 of the Turkish Civil Code no. 4721, a person capable of judgement but lacking the capacity to act may acquire advantages that are free of charge without the consent of the legal representative. The most common type of these advantages is gifts. According to Article 287 of the Turkish Code of Obligations no. 6098, a person capable of judgement but lacking the capacity may be a party to a gift agreement as the recipient of the gift. In addition, this provision provides the legal representative with a veto right against such gifts. Thus, the legal representative may forbid the acceptance of the gifts or instruct their return. The scope of application of this provision and the legal consequences of the legal representative's veto right are controversial in doctrine. In this study, the gift agreements in which the person capable of judgement but lacking the capacity to act can be the party on their own as the recipient are identified, in order to determine the scope of application of Article 287 of the Turkish Code of Obligations. The legal nature and consequences of the veto right and the form and period of its exercise are discussed. The opinions on the effects of the veto right on the validity of the gift agreement and the restitution are evaluated.

Keywords: Legal Representative, Person Capable of Judgement but Lacking the Capacity to Act, Gift Agreement, Recipient, Veto Right

EXTENDED ABSTRACT

As a rule, the person capable of judgement but lacking the capacity to act can enter into legal transactions with the consent of the legal representative. However, in certain cases the consent of the legal representative is not required. According to Article 16 of the Turkish Civil Code no. 4721, a person capable of judgement but lacking the capacity to act may acquire advantages that are free of charge without the consent of the legal representative. These are legal transactions that grant a right to the person or terminate his or her obligation without consideration.

The most common type of advantages in Article 16 of the Turkish Civil Code is gifts. Accordingly, Article 287 of the Turkish Code of Obligations No. 6098 stipulates that a person capable of judgement but lacking the capacity may be a party to a gift agreement as the recipient of the gift. This rule applies both to promise of a gift and the gift from hand to hand. The existence of some expenses, burdens or risks related to the gift do not prevent the application of this provision. However, in some cases, parties can agree on an obligation for the recipient in the gift agreement. Being a party to such contracts as a recipient requires the consent of the legal representative. For example, the consent of the legal representative is required for a gift agreement with a proviso. Similarly, legal representative's consent is necessary in a gift contract in which the parties agree on a price that is significantly lower than the actual value of the gift.

Some gift agreements may be against to the interests of the person capable of judgement but lacking the capacity to act. For these agreements, Article 287 of the Turkish Code of Obligations provides the legal representative with the right to forbid the acceptance or to instruct the return of the gift. The exercise of the veto right usually based on reasons arising from family law. Especially, if the gift agreement imposes moral obligations on the recipient, legal representative can exercise the veto right. Thus, the protection of the person capable of judgement but lacking the capacity to act is ensured.

The legal nature of the veto right is important in determining the consequences of exercising this right. In this study, it is accepted that the legal nature of the legal representative's veto right is a legal condition subsequent. The legal representative may exercise the veto right without any formal requirements or time limits. In order to clarify the uncertainty, the donor or, upon the donor's request, the judge may give the legal representative a reasonable period of time to state his or her decision on whether or not to exercise the veto right. The legal representative is not required to explain the grounds for exercising the veto right. However, if this right is exercised contrary to the interests of the person capable of judgement but lacking the capacity to act, it is possible to take legal measures against the legal representative.

The legal consequences of the legal representative's exercise the veto right are not clear in Article 287 of the Turkish Code of Obligations. According to this provision, if the legal representative exercises the veto right, the gift agreement will be invalid. However, the type of invalidity and the legal reason for the recipient's obligation to return the gift are controversial in doctrine. This study evaluates the opinions on the effect of the legal representative's veto right on the validity of the gift agreement and the restitution.

As a result of the legal representative's exercise of the veto right, the gift agreement may have no legal effect, or a validly concluded gift agreement may be retroactively revoked. This result stems from the legal nature of the veto right. In both cases, the invalidity of the gift agreement causes the invalidity of the disposition made pursuant to this agreement.

A gift agreement imposes an obligation on one party, that is, the donor. In order for restitution to be considered, the donor must have fulfilled his or her obligation. The donor has a right to reclaim the gift and may claim the return of the gift in accordance with the provisions regarding the obligation of the possessor in good faith to return the gift. If this is not possible, the provisions regarding unjust enrichment will be applied for restitution by taking into consideration the special provisions governing the obligation of the person capable of judgement but lacking the capacity to act to return the property.

GİRİŞ

Ayrıt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlı, diğer bir ifadeyle sınırlı ehliyetsiz, kural olarak yasal temsilcisinin rızasıyla hukuki işlem yapabilir. Ancak kanunda belirtilen bazı hâllerde sınırlı ehliyetsizin işlem yapabilmesi için yasal temsilcisinin rızası gerekli

değildir. Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 16/I/c.2 uyarınca bu hâllerden biri karşılıksız kazanmalardır. Sınırlı ehliyetsiz, kendisine yapılan karşılıksız kazandırmaları yasal temsilcisinin rızasına gerek olmaksızın kabul edebilir. Bu çerçevede, bağışlama sözleşmeleri, sınırlı ehliyetsizin bağışlanan sıfatıyla tek başına taraf olabileceği hukuki işlemlerden biridir. Bu husus, bağışlama sözleşmelerinde bağışlananın ehliyetine ilişkin Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 287/c.1 hükmünde de ifade edilmektedir.

Sınırlı ehliyetsiz, bağışlanan sıfatıyla yasal temsilcisinin rızasına gerek olmaksızın tek başına bağışlama sözleşmesinin tarafı olabilir; ancak sınırlı ehliyetsizin zarar görmesinin önlenmesi amacıyla TBK m. 287/c.2 hükmünde yasal temsilciye itiraz hakkı tanınmaktadır. Bu hükme göre, yasal temsilci, sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalarda bağışlamanın kabulünü yasaklayabilir veya bağışlanılanın geri verilmesini emredebilir. Yasal temsilcinin itiraz hakkının uygulanma alanı ve bu hakkın kullanılmasının hukuki sonuçları doktrinde tartışmalıdır.

Bu çalışmada, sınırlı ehliyetsizin bağışlamayı kabul ehliyeti ve yasal temsilcisinin sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalara itiraz hakkının uygulanma alanı, kullanılma şekli ve süresi incelenmektedir. Yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanmasının hukuki sonuçlarına ilişkin farklı görüşler dikkate alınarak bu hakkın kullanılmasının bağışlama sözleşmesinin geçerliliğine etkisi ve tasfiye hususları tartışılmaktadır.

I. TÜRK MEDENİ KANUNU'NUN 16. MADDESİ VE TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN 287. MADDESİ ÇERÇEVESİNDE SINIRLI EHLİYETSİZİN BAĞIŞLAMAYI KABUL EHLİYETİ

A. GENEL OLARAK

Türk Medeni Kanunu m. 16/I uyarınca sınırlı ehliyetsiz yasal temsilcisinin rızasına gerek olmaksızın karşılıksız kazandırmaları kabul edebilir. Buna göre, sınırlı ehliyetsizin taraf olduğu hukuki işlemler onun için herhangi bir yükümlülüğe yol açmıyorsa, sınırlı ehliyetsiz bu hukuki işlemi tek başına yapabilir¹. Sınırlı ehliyetsiz,

---

¹ Roland Fankhauser, *Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch I, Art. 1-456 ZGB, Erster Teil: Das Personenrecht, Erster Titel: Die natürlichen Personen, Erster Abschnitt: Das Recht der Persönlichkeit*

karşılıksız kazandırmaların kabul edilmesi bakımından tam ehliyetli gibidir². TMK m. 16/I hükmü, ayırt etme gücüne sahip olmayan tam ehliyetsiz kişiler bakımından uygulanmaz. Başka bir ifadeyle, ayırt etme gücünden yoksun kişilerin karşılıksız kazandırmaları tek başına kabul etmeleri mümkün değildir. Bunun sebebi, TMK m. 15 uyarınca ayırt etme gücüne sahip olmayan kişilerin iradesinin hukuki sonuç doğuramayacak olmasıdır³.

Karşılıksız kazanmalar, sınırlı ehliyetsizin ehliyetinin genişlediği istisnalardan biri olduğundan bu kavramın kapsamının dar yorumlanması gerekir⁴. Karşılıksız kazanmalar, karşılıksız olarak sınırlı ehliyetsize bir hak tanıyan veya onun bir edim yükümlülüğünü ortadan kaldıran hukuki işlemlerdir⁵. Bu kapsamda, sınırlı ehliyetsizin bir hakkının ortadan kalkmasını engellemek amacıyla tek başına irade beyanında bulunabilmesi de mümkündür⁶.

(6. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2018) Art 19 ZGB, N 26; August Egger, *ZK - Zürcher Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, I. Band: Einleitung und Personenrecht*, Art 1-89 ZGB (2. Auflage, Schulthess Verlag 1930) Art 19 ZGB, N 6; Mustafa Dural ve Tufan Ögüz, *Türk Özel Hukuku, Cilt: II, Kişiler Hukuku* (24. Baskı, Filiz Kitabevi 2024) N 467; Gülşah Vardar Hamamcıoğlu, *Taşınır ve Taşınmaz Mülkiyetini Konu Alan Bağışlama Sözleşmesi* (Adalet Yayınevi 2020) 179.

² Eugen Bucher und Regina E. Aebi-Müller, *Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Die natürlichen Personen, Art. 11-19d ZGB - Rechts- und Handlungsfähigkeit* (2. Auflage, Stämpfli Verlag AG 2017) Art 19-19c ZGB, N 192; Roland Fankhauser und Anna Bleichenbacher, *OFK - Orell Füssli Kommentar, ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch* (4. Auflage, Orell Füssli AG 2021) Art 19 ZGB, N 6; Jale G. Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Türk Medenî Hukuku: Başlangıç Hükümleri - Kişiler Hukuku* (18. Baskı, Beta Yayıncılık 2022) 325; M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)* (22. Bası, Filiz Kitabevi 2024) N 330.

³ Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 190; Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 27. Bağışlama sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. Philip R. Bornhauser und Beat Schönenberger, *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht - Einzelne Vertragsverhältnisse - Art. 184-529 OR und Innominatverträge* (4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2023) Art 241 OR, N 4; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 178.

⁴ Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 192; Andrea Büchler und Margot Michel, *FamKomm: Erwachsenenschutz*, (Stämpfli Verlag AG 2013) Art 19 ZGB, N 12; Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 29.

⁵ Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 26; Egger (n 1) Art 19 ZGB, N 6.

⁶ Andreas Bucher, *Natürliche Personen und Persönlichkeitsschutz* (4. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2009) N 140; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 192; Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 30; Egger (n 1) Art 19 ZGB, N 7; Reiner Schulze, *Nomos Handkommentar, Bürgerliches Gesetzbuch* (12. Auflage, Nomos Verlagsgesellschaft 2024) <beck-online.beck.de> Erişim Tarihi 14

Bir hukuki işlemin sağladığı yararın sınırlı ehliyetsizin yükümlülüklerine veya ona yüklenen külfetlere kıyasla çok daha fazla olması, o işlemin karşılıksız olarak nitelendirmesi için yeterli değildir; zira kazanmanın karşılıksız olup olmadığı, ekonomik bir değerlendirmeye göre değil işlemin niteliğine göre belirlenir⁷. Her iki tarafın birbiri ile karşılıklı ve değişim ilişkisi içerisinde olan edim yükümlülükleri altına girdiği tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmenin karşılıksız kazanma olarak nitelendirilmesi mümkün değildir⁸.

Sınırlı ehliyetsizin tek başına kabul edebileceği karşılıksız kazandırmaların başlıca örneği bağışlamadır⁹. Nitekim, TBK m. 287/c.1 uyarınca kişi fiil ehliyetine sahip olmasa bile ayırt etme gücüne sahipse bağışlamayı kabul edebilir. Bu kural, hem bağışlama sözü verme hem de elden bağışlama bakımından geçerlidir¹⁰. Doktrinde, bu hüküm çerçevesinde ayırt etme gücünün var olup olmadığı tespit edilirken gerekliliklerin mümkün olduğunca düşük tutularak bağışlananın ayırt etme gücünün varlığı lehinde karar verilmesinin uygun olacağı ifade edilmektedir¹¹.

Mayıs 2025, BGB § 107, N 8; Dural ve Öğüz (n 1) N 477; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir (n 2) N 330.

⁷ Egger (n 1) Art 19 ZGB, N 6; Bucher A (n 6) N 139; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 191; Dural ve Öğüz (n 1) N 468; Akipek, Akıntürk ve Ateş (n 2) 324, 325; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir (n 2) N 330.

⁸ Schulze (n 6) BGB § 107, N 4; Dural ve Öğüz (n 1) N 469. Eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler bakımından bu yönde bkz. Schulze (n 6) BGB § 107, N 4.

⁹ Bucher A (n 6) N 140; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 193; Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 30; Hugo Oser und Wilhelm Schönenberger, *ZK - Zürcher Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Das Obligationenrecht, 2. Teil (Halbband): Die einzelnen Vertragsverhältnisse - Art. 184-418* (2. Auflage, Schulthess Verlag 1936) Art 241 OR, N 1; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 180; Dural ve Öğüz (n 1) N 470. Bağışlama dışında kalan karşılıksız kazandırma örnekleri için bkz. Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 196 vd.; Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 30; Fankhauser und Bleichenbacher (n 2) Art 19 ZGB, N6; Egger (n 1) Art 19 ZGB, N 7; Dural ve Öğüz (n 1) N 470; Akipek, Akıntürk ve Ateş (n 2) 325.

¹⁰ Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 194; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 1; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 179 dn 256.

¹¹ Nedim Peter Vogt und Annaïg L. Vogt, *Basler Kommentar, Obligationenrecht I - Art. 1-529 OR, Zweite Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse, Siebenter Titel: Die Schenkung* (7. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2020) Art 241 OR, N 2; Denise Weingart, *OFK - Orell Füssli Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht* (4. Auflage, Orell Füssli Verlag AG 2023) Art 241 OR, N 4. 15 yaşındaki bir çocuğun kendisine bağışlanan taşınmazı kabul etme konusunda ayırt etme gücüne sahip olduğunun kabul edildiğine ilişkin bkz. Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 2; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 4.

B. BAĞIŞLAMA SÖZLEŞMESİNİN KARŞILIKSIZ KAZANMA NİTELİĞİNE İLİŞKİN BAZI ÖZEL DURUMLAR

Bağışlamanın TMK m. 16/I uyarınca sınırlı ehliyetsiz tarafından tek başına kabul edilebilmesi için karşılıksız kazanma niteliğinde olması gerekir. Hâkim görüşe göre, bağışlamanın konusu ile bağlantılı bazı masraflar karşılıksızlığı ortadan kaldırmaz¹². Mesela, bağışlamaya konu arabanın yakıt, bakım veya vergi gibi masraflarının¹³ veya taşınmazın vergi ve harç gibi masraflarının¹⁴ olması, bir atın bağışlanması hâlinde bakım masraflarının üstlenilmesi¹⁵ işlemin karşılıksızlığını ortadan kaldırmaz¹⁶. Bu konuda bir görüş, bağışlama konusuna yapılacak masrafların bedelinin bağışlama konusunun değerinin çok altında kalması veya bağışlama konusundan elde edilen gelirin masrafları geçmesi durumunda bağışlamanın sınırlı ehliyetsiz tarafından tek başına kabul edilebileceğini haklı olarak ifade etmektedir¹⁷.

Bağışlama konusu üzerindeki bazı yükler veya riskler bağışlamanın karşılıksızlığını ortadan kaldırmaz¹⁸. Mesela, bağışlama konusunun taşınmaz olması

---

¹² Bucher A (n 6) N 139; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 191, 193; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 2; Dural ve Ögüz (n 1) N 472; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 180. Krş. Büchler und Michel (n 4) Art 19 ZGB, N 12.

¹³ Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 2.

¹⁴ Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 193.

¹⁵ Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 193; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 2; Dural ve Ögüz (n 1) N 472.

¹⁶ Bağışlama konusunun tehlike arz edip etmediğinin işlemin karşılıksızlığı bakımından önemli olmadığı yönündeki görüş ve bu konudaki “havalı tüfeğin bağışlanması” örneği için bkz. Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 193.

¹⁷ Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 1. Krş. Peter Breitschmid, *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht Art. 1–456 ZGB - Partnerschaftsgesetz* (4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2023) Art 19 ZGB, N 4.

¹⁸ Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 191; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 2; Dural ve Ögüz (n 1) N 472; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 180. “*Kuşkulu, ikircikli*” durumlarda yasal temsilcinin rızasına başvurmanın doğru olacağı yönünde bkz. Rona Serozan, Başak Baysal, Kerem Cem Sanlı, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm* (4. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2019) N 998. Kat mülkiyetine tabi bağımsız bölümün bağışlama yoluyla edinilmesinin kat mülkiyetinden kaynaklanan yükümlülükler sebebiyle küçüğün tek başına yapabileceği işlemlerden olmadığı yönünde bkz. Schulze (n 6) BGB § 107, N 8. Kat mülkiyetine tabi bağımsız bölümün ayırt etme gücünden yoksun iki yaşındaki bir küçüğe bağışlandığı bir olayda, kat mülkiyetinden kaynaklanan yükümlülükler sebebiyle, bu sözleşmenin karşılıksız kazanma niteliği taşıyıp taşımadığına ilişkin İsviçre Federal Mahkemesi’nin eleştirel görüşü için bkz. BGE 5A_743/2009 E. 3 <bger.ch> Erişim Tarihi 20 Mayıs 2025.

hâlinde bu taşınmazın üzerinde oturma¹⁹ veya intifa hakkının bulunması²⁰, bu bağışlamanın sınırlı ehliyetsiz tarafından yasal temsilcisinin rızası gerekmeksizin kabul edilmesine engel değildir. Bağışlamaya konu taşınmaz üzerinde ipotek hakkının bulunması hâlinde ise, ipotekle teminat altına alınan borç üstlenilmedikçe, taşınmaz üzerindeki ipotek hakkının varlığı bağışlamayı karşılıksız olmaktan çıkarmaz²¹. İpotek hakkı kurulduğu taşınmazın üzerinde bir yük ve değer azalması meydana getirir; ancak sınırlı ehliyetsizin diğer malvarlığı değerleri üzerinde risk teşkil etmez. Bu sebeple taşınmaz üzerinde ipotek hakkının bulunması, başlı başına bağışlamanın karşılıksız olarak nitelendirilmesine engel değildir²².

Bağışlama sözleşmesinde, bağışlanan için edim yükümlülüğünün öngörülmesi mümkündür. Bu edim yükümlülüğü, karşı edim ile değişim ilişkisi içerisinde değildir; ancak bağışlamanın TMK m. 16/I uyarınca karşılıksız olarak nitelendirilmesini engeller. Bu çerçevede, yüklemeli bağışlamaların sınırlı ehliyetsiz tarafından yasal temsilcisinin rızası olmaksızın kabul edilmesi mümkün değildir²³. Yüklemenin ekonomik bir

---

¹⁹ Holger Wendtland, *Beckscher Online-Kommentar zum BGB (BeckOK BGB)* (73. Auflage, Verlag C. H. Beck 2025) <beck-online.beck.de> Erişim Tarihi 14 Mayıs 2025, BGB § 107, N 8.

²⁰ Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 2; Schulze (n 6) BGB § 107, N 5. İntifa hakkı ile yüklü taşınmazın bağışlanması durumunda sınırlı ehliyetsizin bağışlamayı kabul ehliyetine ilişkin eleştirel görüş için bkz. Wendtland (n 19) BGB § 107, N 8; Heinz-Peter Mansel, *Jauernig, Bürgerliches Gesetzbuch* (19. Auflage, Verlag C. H. Beck 2025) <beck-online.beck.de> Erişim Tarihi 14 Mayıs 2025, BGB § 107, N 5. Bağışlayan lehine ömür boyu intifa hakkı ile yüklü taşınmazın ayırt etme gücünden yoksun iki yaşındaki bir küçüğe bağışlanması durumunda, bu bağışlamanın karşılıksız kazanma niteliği taşıyıp taşımadığına ilişkin İsviçre Federal Mahkemesi'nin eleştirel görüşü için bkz. BGE 5A_743/2009 E. 3 <bger.ch> Erişim Tarihi 20 Mayıs 2025. Bağışlayanın intifa hakkı ömür boyu kendisinde kalmak üzere yaptığı taşınmaz bağışlamalarının hukuki niteliğine ilişkin doktrindeki görüşler için bkz. Doğa Ekrem Doğanç, 'İntifa Hakkı Ömür Boyu Kendisinde Kalmak Üzere Ergin Altsoyun Lehine Yapılan Taşınmaz Bağışlama Sözleşmesinin Hukuki Niteliğine ve Bunun Denkleştirme İle Tenkis Bağlamında Miras Hukukundaki Bazı Sonuçlarına İlişkin Bir Analiz' (2023) 18(2) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 573, 589 vd.

²¹ İpotekle teminat altına alınan borcun nakli ile yapılan ipotekle yüklü taşınmaz bağışlamalarının karşılıksız olmadığı yönünde bkz. Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 193; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 2.

²² Schulze (n 6) BGB § 107, N 5; Wendtland (n 19) BGB § 107, N 8; Serozan, Baysal ve Sanlı (n 18) N 998.

²³ Egger (n 1) Art 19 ZGB, N 7; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 193; Fankhauser und Bleichenbacher (n 2) Art 19 ZGB, N 6; Büchler und Michel (n 4) Art 19 ZGB, N 12; Breitschmid (n 17) Art 19 ZGB, N 4; Oser und Schönenberger (n 9) Art 241 OR, N 1; Hermann Becker, *BK - Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Die einzelnen Vertragsverhältnisse, Art. 184-418* (Stämpfli Verlag AG 1934) Art 241 OR, N 1; Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 1; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 2; Weingart (n 11) Art 241 OR,

yükümlülük içermesi zorunlu değildir. Bağışlanana davranış yükümlülüğü getiren bağışlamaların kabulü de yasal temsilcinin rızasına bağlıdır²⁴. TBK m. 291/III hükmünde yüklemenin yerine getirilme masraflarının bağışlama konusunun değerini aşması hâlinde bağışlananın yüklemeyi yerine getirmekten kaçınabileceği ifade edilmektedir. Ancak bu durumda da bağışlananın yükümlülüğü sona ermiş sayılmayacağından, bu bağışlamanın da sınırlı ehliyetsiz tarafından tek başına kabul edilmesi mümkün değildir²⁵. İvazsız kazandırma amacına dayanan ve bağışlama konusunun -değerinin önemli ölçüde altında da olsa- bir bedelle devredildiği karma bağışlamalar²⁶ da sınırlı ehliyetsiz tarafından tek başına kabul edilemez²⁷.

C. BAĞIŞLAYANIN YASAL TEMSİLCİSİ OLMASI DURUMUNDA SINIRLI EHLİYETSİZİN BAĞIŞLAMAYI KABUL EDİP EDEMEYECEĞİ SORUNU

Bağışlama sözleşmesinin yasal temsilci ve sınırlı ehliyetsiz arasında kurulması da mümkündür. Yasal temsilcinin ana veya baba olması hâlinde, yasal temsilci, sınırlı ehliyetsize TMK m. 16/I uyarınca karşılıksız kazanma niteliğinde olan bağışlamaları tek

---

N 3; Schulze (n 6) BGB § 107, N 4; Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, *Borçlar Hukuku, İkinci Kısım, Akdin Muhtelif Nevileri (Özel Borç İlişkileri)*, Cilt: I (4. Bası, Fakülteler Matbaası 1980) 329; Kenan Tunçomağ, *Borçlar Hukuku, II. Cilt, Özel Borç İlişkileri (Akdin Muhtelif Nevileri)* (2. Bası, Fakülteler Matbaası 1974) 223, 224; Necip Bilge, *Borçlar Hukuku, Özel Borç Münasebetleri* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1971) 122; Dural ve Öğüz (n 1) N 471; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 180; Akipek, Akıntürk ve Ateş (n 2) 325; Halûk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Cilt: I/1 (6. Basım, Vedat Kitapçılık 2008) 355; Ahmet Türkmen, *Bağışlamanın Geri Alınması* (Adalet Yayınevi 2019) N 40. Koşula bağlı bağışlamalar bakımından bu yönde bkz. Feyzioğlu (n 23) 329; Ferih Bedî Tongşir, 'Bağışlama' (1952) 18 (3-4), İstanbul Hukuk Mecmuası 903, 970; Dural ve Öğüz (n 1) N 471; Akipek, Akıntürk ve Ateş (n 2) 325; krş. Egger (n 1) Art 19 ZGB, N 7.

²⁴ Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 193; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 2; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 3; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 180.

²⁵ Yüklemeli bağışlamalarda bağışlanan, yüklemekten doğan yükümlülüğünü yerine getirilmeden bağışlama konusundan yararlınsa bile yükümlülüğünün sona ermeyeceği ve bu sebeple bu bağışlamanın karşılıksız olmadığı yönünde bkz. Becker (n 23) Art 241 OR, N 1.

²⁶ Karma bağışlamaya ilişkin açıklamalar için bkz. Vogt und Vogt (n 11) Art 239 OR, N 5; Mustafa Fadıl Yıldırım, 'Karma Bağışlama ve Satım Arasındaki Sınır Problemine Dair Bir Federal Mahkeme Kararının Düşündürdükleri (4C.346/2000/rnd)' iç *Prof. Dr. Şenel Akyol'a Armağan* (Filiz Kitabevi 2011) 722, 723; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt: I* (3. Bası, Vedat Kitapçılık 2013) 211; Doğanç (n 20) 583, 584; Türkmen (n 23) 56 vd. Geniş ve dar anlamda karma bağışlama kavramları için bkz. Oser und Schönenberger (n 9) Art 239 OR, N 31.

²⁷ Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 1; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 3; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 180.

başına yapabilir. Bu durumda yasal temsilci ile sınırlı ehliyetsiz arasında bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Buna karşılık, bağışlama sözleşmesi sınırlı ehliyetsiz için yükümlülük getiriyorsa, bu işlemin yapılabilmesi TMK m. 345 uyarınca bir kayyımın katılmasına ve hâkimin onayına bağlıdır²⁸.

Vasi bakımından ise TMK m. 463/I-b.7 uyarınca sınırlı ehliyetsiz ve vasi arasında sözleşme yapılabilmesi vesayet makamının izninden sonra denetim makamının iznine tâbidir. Bu sebeple, yasal temsilcinin vasi olması hâlinde, vesayet ve denetim makamlarının izni ile sınırlı ehliyetsiz ve vasi arasında bağışlama sözleşmesi kurulabilir.

II. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN 287. MADDESİ UYARINCA YASAL TEMSİLCİNİN SINIRLI EHLİYETSİZE YAPILAN BAĞIŞLAMALARDA İTİRAZ HAKKI

A. GENEL OLARAK

Sınırlı ehliyetsiz karşılıksız kazandırmaları tek başına kabul edebilir; ancak bazı durumlarda karşılıksız kazandırmaların kabul edilmesi sınırlı ehliyetsizin menfaatine uygun olmayabilir. Bu durumlar için TBK m. 287/c.2 hükmünde yasal temsilciye itiraz hakkı tanınmaktadır²⁹. Bu şekilde, ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlının karşılıksız kazandırmaları kabul edebileceğine ilişkin TBK m. 287/c.1 ve TMK m. 16/I/c.2 hükümlerine TBK m. 287/c.2 hükmü ile bir istisna getirilmektedir³⁰. TBK m. 287/c.2 hükmüne göre, yasal temsilci sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamanın kabulünü yasaklayabilir veya bağışlanılanın geri verilmesini emredebilir. Yasal temsilcinin bu

²⁸ Yasal temsilci veya yakınları ile ayırt etme gücüne sahip küçükler arasında küçüğün mal varlığına bir yükümlülük getirmek suretiyle çıkar çatışmasına yol açan bağışlama sözleşmeleri bakımından vesayet hükümlerine başvurulması gerektiği yönündeki İsviçre Federal Mahkemesi kararı için bkz. BGE 5A_743/2009 E 2.3 <bger.ch> Erişim Tarihi 20 Mayıs 2025.

²⁹ Yasal temsilcinin itiraz hakkına ilişkin TBK m. 287'nin "*paternalist*" bir hüküm olduğu yönünde bkz. Eugen Bucher, *Obligationenrecht Besonderer Teil* (3. Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag 1988) 151; Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3. Bu hükmün "*buram buram paternalizm kokan bir kural*" olduğu yönünde ayrıca bkz. Serozan, Baysal ve Sanlı (n 18) N 999.

³⁰ Gümüş (n 26) 207. TBK m. 287/c.2 (İBK m. 241/II) hükmünün, TMK m. 16/I (İMK m. 19/II) hükmündeki sınırlı ehliyetsizin karşılıksız kazandırmaları tek başına kabul edebileceği kuralını değiştirmedeği yönünde bkz. Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 28.

itiraz hakkı, doktrinde “veto hakkı”³¹ veya “yasal temsilcinin reddi”³² olarak da ifade edilmektedir.

Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalarda itiraz hakkının amacı, sınırlı ehliyetsizi ona zarar verebilecek olan bağışlamalardan korumaktır³³. Bu hüküm ile sınırlı ehliyetsizin ahlaki açıdan zarar görmesi engellenmek istenmektedir³⁴. Ayrıca, yasal temsilci bu hüküm sayesinde sınırlı ehliyetsizin bağışlayana manevi yönden bağımlı olmasını³⁵, ona karşı duyduğu minnet sebebiyle zarar görmesini engelleme imkânına sahip olabilecektir.

Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamanın kabulünü yasaklaması veya bağışlanan şeyin geri verilmesini emretmesi, genellikle aile hukukundan kaynaklanan sebeplerle gündeme gelir³⁶. Bağışlamanın uygunsuz amaçlara hizmet etmesi³⁷, sınırlı ehliyetsize ahlaki yükümlülükler getirmesi³⁸, maddi³⁹ veya manevi⁴⁰

---

³¹ Tunçomağ (n 23) 224; Serozan, Baysal ve Sanlı (n 18) N 999; Gümüş (n 26) 207; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 181; Dural ve Ögüz (n 1) N 475. İsviçre hukukunda kullanılan “*Vetorecht*” kavramı için bkz. Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 4; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 3; Becker (n 23) Art 241 OR, N 1; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 7.

³² Bilge (n 23) 122; Tandoğan (n 23) 355; Merve Yılmaz, *6098 Sayılı Yeni Türk Borçlar Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Bağışlama Sözleşmesinin Sona Ermesi* (On İki Levha Yayıncılık 2011) 160.

³³ Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 28; Egger (n 1) Art 19 ZGB, N 7; Dural ve Ögüz (n 1) N 475. TBK m. 287 hükmünün “*küçüklerin armağanlarla baştan çıkarılması*”na karşı önlem alma amacını taşıdığı yönünde bkz. Serozan, Baysal ve Sanlı (n 18) N 999.

³⁴ Feyzioğlu (n 23) 329; Bilge (n 23) 122; Tongsir (n 23) 970; Gümüş (n 26) 207.

³⁵ Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 4; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 7; Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 28; Gümüş (n 26) 207.

³⁶ Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 195; Bucher E (n 29) 151; Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 26.

³⁷ Becker (n 23) Art 241 OR, N 1; Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 4; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 7.

³⁸ Becker (n 23) Art 241 OR, N 1; Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 4; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 7. Sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalara ahlaki sebeplerle itiraz edilebileceği yönünde bkz. Egger (n 1) Art 19 ZGB, N 7; Yılmaz (n 32) 162. Bağışlamanın değerini aşan ahlaki yükümlülükler getirmesi hâlinde bu hükmün uygulanacağı yönünde bkz. Oser und Schönenberger (n 9) Art 241 OR, N 2; Tunçomağ (n 23) 224.

³⁹ Sınırlı ehliyetsize bağışlanan taşınmazın önemli yenileme masraflarının bulunmasının yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması için uygun bir sebep teşkil edeceği yönündeki görüş için bkz. Fankhauser (n 1) Art 19 ZGB, N 28.

⁴⁰ Akipek, Akıntürk ve Ateş (n 2) 325.

bakımdan ağır yükler yüklemesi, yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanmasına sebep olabilir⁴¹.

B. YASAL TEMSİLCİNİN SINIRLI EHLİYETSİZE YAPILAN BAĞIŞLAMAYA İTİRAZ HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ, UYGULANMA ALANI, KULLANILMA ŞEKLİ VE SÜRESİ

1. İtiraz Hakkının Hukuki Niteliği

İtiraz hakkının hukuki niteliği belirlenirken bu hakkın TBK m. 287 hükmü çerçevesinde bağışlama sözleşmesine etkisinin göz önünde bulundurulması gerekir. TBK m. 287 hükmünde itiraz hakkının kullanılmasının sonucu “*bağışlama sözleşmesinin ortadan kalkması*” olarak belirtilmektedir. Her ne kadar bu ifadenin hangi geçersizlik türüne işaret ettiği tartışmalı olsa da⁴², bu ifadeden yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması sonucunda bağışlama sözleşmesinin hüküm ve sonuçlarının ortadan kalkacağı anlaşılmaktadır.

TBK m. 287 hükmüne göre, sınırlı ehliyetsizin tek başına taraf olabileceği bağışlama sözleşmelerinin geçerli olarak kurulabilmesi veya geçerliliğini sürdürebilmesi yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanmaması hâlinde mümkündür. Bu sebeple, yasal temsilcinin itiraz hakkı, hukuki işlemin hüküm ve sonuçları üzerinde etkili bir tamamlayıcı olgudur. Ayrıca, TBK m. 287 hükmünde hukuki işlemin etkisinin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin belirli olmayan bir olguya bağlandığını ifade etmek de mümkündür. Kanaatimizce, bağışlama sözleşmesinin hüküm ve sonuçları üzerinde etkili olan bu olguyu “kanuni koşul (şart)” olarak nitelendirmek gerekmektedir⁴³. Yasal

⁴¹ TBK m. 287 hükmü ile sınırlı ehliyetsizin maddi veya manevi yönden istismarının engellenmesinin amaçlandığı yönünde bkz. Yılmaz (n 32) 162, 163.

⁴² Bu konudaki tartışmalar ve görüşümüz için bkz. II/C.

⁴³ Koşulların tamamlayıcı olgu niteliğine ilişkin olarak bkz. A. Lâle Sirmen, *Türk Özel Hukukunda Şart* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları 1992) 15, 16. Kanuni koşul kavramı, geniş anlamda, bütün tamamlayıcı olgular için kullanılırken (bkz. Andreas von Tuhr und Arnold Escher, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts, Band II* (3. Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag AG 1984) § 84, N V); dar anlamda, bir işlemin etkisinin kanuna dayalı olarak gelecekte gerçekleşip gerçekleşmeyeceği şüpheli olan olgular için kullanılmaktadır (bkz. Sirmen (n 43) 84 vd.). Kanuni koşul kavramının “hukuki koşul” olarak adlandırılması için bkz. Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (28. Baskı, Legem Yayınevi 2023) N 3621; Fikret Eren ve Ünsal Dönmez, *Eren Borçlar Hukuku Şerhi* (Yetkin Yayınları 2022) TBK m. 170-177’nin Takdimi, N 7.

temsilcinin itiraz hakkını kullanması, bağışlamanın hüküm ve sonuçlarını doğurmamasına veya hüküm ve sonuçlarının ortadan kalkmasına yol açtığından bozucu nitelikte⁴⁴ bir kanuni koşuldur. Bu koşulun gerçekleşmesinden önceki süreçte veya gerçekleşmemesi hâlinde, sınırlı ehliyetsizin bağışlanan sıfatıyla taraf olduğu bağışlama sözleşmesi geçerli bir sözleşme olarak hüküm ve sonuçlarını doğurur.

2. İtiraz Hakkının Kullanılma Şekli

Sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalarda yasal temsilcinin TBK m. 287 uyarınca itiraz hakkını kullanması şekle tabi değildir; ancak itiraz hakkını kullanmak isteyen yasal temsilcinin bu iradesini açıkça belirtmesi gerekir. Yasal temsilcinin sessiz kalması, bağışlama sözleşmesinin geçerliliğini sürdürmesine sebep olur⁴⁵.

Yasal temsilci, bağışlamanın kabulünü yasaklarken veya bağışlanan şeyin geri verilmesini emrederken gerekçe göstermek zorunda değildir⁴⁶. Bu hususta, doktrinde, yasal temsilcinin itiraz hakkının sınırsız olduğuna dair görüşler de savunulmaktadır⁴⁷. Katıldığımız görüşe göre, yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanırken sınırlı ehliyetsizin menfaatlerini gözetmesi gerekir. Yasal temsilcinin, dürüstlük kuralının da bir gereği olarak, itiraz hakkını kullanırken makul gerekçelerinin bulunması önemlidir. Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsizin zararına olmayan bir bağışlama için subjektif bazı gerekçelere dayanarak itiraz hakkını kullanmasına izin verilmemelidir⁴⁸. Yasal temsilci gerekçe göstermeksizin itiraz hakkını kullanabilecek olsa da yasal temsilcinin itirazına

---

⁴⁴ Kanuni koşulun geciktirici veya bozucu nitelikte olabileceği yönünde bkz. Sirmen (n 43) 84, 85; Eren (n 43) N 3621; Eren ve Dönmez (n 43) TBK m 170-177'nin Takdimi, N 7. Yasal temsilcinin itiraz hakkının bozucu koşul niteliğinde olduğu yönünde bkz. Bucher A (n 6) N 140; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 195; Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3. Sınırlı ehliyetsizin tek başına kabul edebileceği bağışlamaların itiraz hakkının kullanılmaması koşuluna bağlı olduğu yönünde bkz. Becker (n 23) Art 241 OR, N 1.

⁴⁵ Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3.

⁴⁶ Weingart (n 11) Art 241 OR, N 7; Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3; Tandoğan (n 23) 355; Gümüş (n 26) 207; Yılmaz (n 32) 163.

⁴⁷ Weingart (n 11) Art 241 OR, N 7.

⁴⁸ Melek Bilgin Yüce, *Mülkiyeti Devir Borcu Doğuran Sözleşmeler*, (Seçkin 2022) 135. Yasal temsilcinin itiraz hakkını keyfi olarak kullanmasının hakkın kötüye kullanılması niteliği taşıdığı yönünde bkz. Yılmaz (n 32) 163.

karşı hukuki yollara başvurmak mümkündür. Bu ihtimalde, yasal temsilcinin itiraz hakkına dayanak oluşturan makul gerekçelerini açıklaması gerekir.

Vasinin bağışlamaya itiraz hakkını sınırlı ehliyetsizin menfaatine aykırı şekilde kullanması hâlinde, başta bağışlanan olmak üzere⁴⁹, bağışlamanın geçerli olarak yapılmasında menfaati olan herkes TMK m. 461 uyarınca vesayet makamına şikâyette bulunabilir⁵⁰. Menfaatini ispatlamak şartıyla bağışlayanın da bu yola başvurabileceği kabul edilmektedir⁵¹. Yasal temsilcinin veli olması hâlinde ise yasal temsilcinin bağışlamaya itiraz hakkına karşı vesayet makamına başvurmak mümkün değildir. Bu durumda, TMK m. 360 ve m. 361 hükümleri uyarınca çocuğun mallarının korunmasına ilişkin önlemler alınabilir⁵².

3. İtiraz Hakkının Kullanılma Süresi

Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalara itiraz hakkını kullanması için bir süre sınırlaması yoktur⁵³. Yasal temsilcinin itiraz hakkının süreye tabi olmamasına bağlı olarak ortaya çıkan belirsiz durum, bağışlayan açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu sebeple, askıda hükümsüz hukuki işlemler bakımından üçüncü kişinin hukuki işleme onay verip vermeyeceği konusunda vasiye uygun süre tanınmasına imkân veren TMK m. 451/II⁵⁴ veya yetkisiz temsilciye uygun süre tanınmasına imkân

---

⁴⁹ Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsizin menfaatine aykırı olacak şekilde onun için zararı bulunmayan bir bağışlamaya itiraz hakkını kullanması hâlinde, uyumsuzluğun sınırlı ehliyetsize bir kayyım atanarak çözülmesi gerektiği yönünde bkz. Dural ve Ögüz (n 1) N 476.

⁵⁰ Tandoğan (n 23) 355. İMK m. 419 uyarınca bu yönde bkz. Weingart (n 11) Art 241 OR, N 8; Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3.

⁵¹ Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3. Sadece bağışlamada bulunmuş olmanın menfaat şartını sağlamak için yeterli olmadığı yönünde bkz. Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3.

⁵² İMK m. 324 ve m. 325 uyarınca bu yönde bkz. Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3.

⁵³ Yasal temsilcinin TMK m. 2 uyarınca dürüstlük kuralı çerçevesinde itiraz hakkını kullanmaya yönelik iradesini uygun süre içerisinde açıklaması gerektiği yönünde bkz. Yılmaz (n 32) 163, 164; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 182.

⁵⁴ TMK m. 342/III uyarınca vesayet makamının iznine tabi olan hususlar dışında, vesayet altındaki kişinin temsiline ilişkin hükümler, velayet altındaki kişilerin temsiline de uygulanır. Bu çerçevede, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizlerin yaptığı hukuki işlemler bakımından vasiye onay için süre verilmesini öngören TMK m. 451/II hükmü, yasal temsilcinin veli olması hâlinde de kıyasen uygulanmaktadır. TMK m. 451/II bakımından bu yönde bkz. Öztan, 198; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir (n 2) N 314.

veren TBK m. 46/II⁵⁵ hükümleri, TBK m. 287 uyarınca yasal temsilcinin itiraz hakkı bakımından da kıyasen uygulanabilir. Şöyle ki, bu hükümlere kıyasen, bağışlayan veya onun başvurusu üzerine hâkim, yasal temsilciye itiraz hakkını kullanıp kullanmama konusundaki iradesini açıklaması için uygun süre verebilir.

Yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanıp kullanmama konusundaki iradesini açıklaması için verilen sürenin uygun olup olmadığı somut olayın şartları dikkate alınarak belirlenir. Sürenin, bağışlamanın sınırlı ehliyetsize olan etkisinin incelenebileceği uzunlukta olması önemlidir. Bu sebeple, hukuki işlemin unsurları, uygun sürenin belirlenmesinde önemlidir. Uygun süre tayininde tarafların menfaatleri arasındaki denge gözetilmeli, bağışlayanın sonucun mümkün olan en kısa sürede kesinleşmesine olan menfaati de dikkate alınmalıdır⁵⁶. Yasal temsilci bu süre içinde bağışlamaya itiraz etmezse bozucu koşul gerçekleşmemiş sayılır. Bu durumda, bağışlama sözleşmesi koşulsuz hâle gelir ve kesin olarak geçerliliğini sürdürür⁵⁷.

İsviçre hukukunda, 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe giren İMK m. 19a/II hükmüne göre sınırlı ehliyetsiz ile hukuki işlem yapan üçüncü kişi veya onun başvurusu üzerine mahkeme, yasal temsilciye bu işleme onay vermesi için uygun süre tanıyabilir. Bu hükmün, TBK m. 287 (İBK m. 241) hükmü uyarınca itiraz hakkı olan yasal temsilciye bu hakkını kullanması konusunda uygun süre tanınması bakımından kıyasen uygulanabileceği yönünde bkz. Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 195; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 3. Bu hükmün yürürlüğünden önceki dönemde, eİMK m. 410 (TMK m. 451/II) hükmünün TBK m. 287 (İBK m. 241) hükmü uyarınca itiraz hakkı olan yasal temsilciye bu hakkını kullanması konusunda uygun süre tanınması bakımından kıyasen uygulanabileceği yönünde bkz. Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 3.

Alman hukukunda BGB § 108/II hükmüne göre, yasal temsilci kendisinden onay talep edildiği andan itibaren iki hafta içinde onay beyanında bulunmazsa talebi reddetmiş sayılmaktadır.

⁵⁵ TBK m. 46/II (İBK m. 38/II) hükmünün, TBK m. 287 (İBK m. 241) hükmü uyarınca itiraz hakkı olan yasal temsilciye bu hakkını kullanması konusunda uygun süre tanınması bakımından kıyasen uygulanabileceği yönünde bkz. Becker (n 23) Art 241 OR, N 1; Bornhauser und Schönenberger (n 3) Art 241 OR, N 3.

⁵⁶ İsviçre hukukunda, sınırlı ehliyetsizin yasal temsilcisinin izni olmadan yaptığı hukuki işlemlerde, üçüncü kişinin işleme onay verip vermeyeceğinin açıklaması için yasal temsilciye tanıyacağı sürenin uygunluğu konusunda dikkate alınabilecek kriterler için bu yönde bkz. Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19-19c ZGB, N 153 vd.

⁵⁷ Bozucu koşulun gerçekleşmemesi veya gerçekleşmeyeceğinin kesin olarak anlaşılması hâlinde, hukuki işlemin kesin olarak hüküm ve sonuçlarını doğurmaya devam edeceği yönünde bkz. Katja Roth Pellanda, *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht - Allgemeine Bestimmungen - Art. 1-183 OR* (4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2023) Art 154 OR, N 14; Bernhard Berger, *Allgemeines Schuldrecht* (Stämpfli Verlag AG 2008) § 10, N 823; Theo Guhl, Alfred Koller, Anton K. Schnyder und Jean Nicolas Druey, *Das Schweizerische Obligationenrecht mit Einschluss des Handels- und Wertpapierrechts* (9. Auflage, Schulthess Verlag 2000) § 9, N 34; Peter Gauch, Walter R. Schlep, Jörg Schmid und Susan Emmenegger, *Schweizerisches Obligationenrecht*

C. YASAL TEMSİLCİNİN SINIRLI EHLİYETSİZE YAPILAN BAĞIŞLAMAYA İTİRAZ HAKKININ HUKUKİ SONUÇLARI

1. Genel Olarak

Yasal temsilcinin itiraz hakkı, 818 sayılı Borçlar Kanunu döneminde BK m. 236/II hükmünde düzenlenmekteydi. Bu hükümde, sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalarda yasal temsilcinin bağışlamanın kabulünü yasaklaması veya bağışlamaya konu şeyin geri verilmesini emretmesi hâlinde bağışlamanın “*keenlemyekün veya merdut*”, başka bir ifadeyle “yok veya reddedilmiş” olacağı belirtilmekteydi. Bu dönemde doktrinde, itiraz hakkının sonucunda bağışlamanın geçmişe etkili olarak ortadan kalkacağı ifade edilmekteydi⁵⁸.

Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamaya itiraz etmesinin hukuki sonucu TBK m. 287 hükmünde “*bağışlamanın ortadan kalkması*” olarak düzenlenmektedir. Bu hüküm uyarınca, yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması durumunda bağışlama geçersiz olur. Ancak, geçersizliğin türü ve bağışlananın bağışlama konusunu iade yükümlülüğünün hukuki dayanağı doktrinde tartışmalıdır.

2. Yasal Temsilcinin Sınırlı Ehliyetsize Yapılan Bağışlamaya İtiraz Hakkının Hukuki Sonuçlarına İlişkin Görüşler

a. Yasal Temsilcinin İtiraz Hakkının Sözleşmenin Geçerliliğine Etkisi Konusunda İleri Sürülen Görüşler

Sınırlı ehliyetsizin bağışlanan sıfatıyla taraf olduğu bağışlamalarda yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanmasının sözleşmenin geçerliliğine etkisi konusunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmektedir.

Bir görüşe göre, yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması bağışlama sözleşmesinin geçmişe etkili olarak yapıldığı andan itibaren ortadan kalkması sonucunu

---

Allgemeiner Teil, Band II (11. Auflage, Schulthess Verlag 2020) OR AT II, N 4007; Claire Huguenin, *Obligationenrecht, Allgemeiner und Besonderer Teil* (3. Auflage, Schulthess Verlag 2019) § 14, N 1318; Eren (n 43) N 3674; Eren ve Dönmez (n 43) TBK m 173, N 11.

⁵⁸ Feyzioğlu (n 23) 329; Tunçomağ (n 23) 224; Tongsir (n 23) 970.

doğurur⁵⁹. Bu görüşü savunan bazı yazarlar, bu durumda hükümsüzlüğün türünün iptal veya butlan olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığını ifade etmektedir. Bu yazarlara göre yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması hâlinde hükümsüzlüğün türü, iptal ve butlan arasında yer alan özel bir hükümsüzlüktür⁶⁰.

Bir başka görüşe göre, yasal temsilcinin itiraz hakkı dar anlamda iptal hakkı olarak nitelendirilmelidir. Bu görüşe göre, sınırlı ehliyetsizin bağışlanan sıfatıyla taraf olduğu bağışlama sözleşmesi geçerli olarak kurulur; ancak yasal temsilci tarafından geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılabilir⁶¹.

Bir diğer görüşe göre, yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanma yöntemine göre hukuki sonucun belirlenmesi gerekir. Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsizin bağışlamayı kabulünü yasaklaması hâlinde iradelerin uyuşmasındaki eksiklik sebebiyle sözleşme kurulmaz. Bağışlanan şeyin geri vermesini emretmesi hâlinde ise sözleşme geçmişe etkili olarak ortadan kalkar⁶².

Yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanma yöntemine göre hukuki sonucu tayin eden bir başka görüş, yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsizin bağışlamayı kabul etmesini yasaklaması hâlinde, yasağın sonradan geri alınması mümkün olduğundan, bağışlamanın askıda olduğunu kabul etmektedir. Bu görüşe göre, yasal temsilcinin bağışlama sözleşmesinin kurulmasından sonra kullandığı itiraz hakkı ise sözleşmenin geçmişe etkili olarak ortadan kalkmasına yol açan tek taraflı bir irade beyanıdır. Bu aşamada, edimler henüz ifa edilmemişse sınırlı ehliyetsizin alacak hakkı ortadan kalkarken, edimler ifa edilmişse tasfiye ilişkisi gündeme gelir⁶³.

Bir başka görüşe göre ise yasal temsilcinin bağışlamadan önce itiraz hakkını kullanması hâlinde sınırlı ehliyetsizin bağışlamayı tek başına kabul etme konusunda TBK m. 287 uyarınca sahip olduğu tam fiil ehliyeti ortadan kalkar. Bu durumda bağışlama

---

⁵⁹ Oser und Schönerberger (n 9) Art 241 OR, N 2; Tunçomağ (n 23) 224.

⁶⁰ Tunçomağ (n 23) 224.

⁶¹ Yılmaz (n 32) 162.

⁶² Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3.

⁶³ Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 184.

ehliyetsizlik sebebiyle kesin hükümsüz olur. Yasal temsilcinin bağışlama sözleşmesinin kurulmasından sonra itiraz hakkını kullanmasının sonuçları ise bağışlamanın türü ve edimlerin ifa edilip edilmemesine göre bir ayırım yapılarak incelenmelidir. Buna göre, bağışlama sözü verme niteliğindeki bağışlama sözleşmesinde edim ifa edilmeden önce yasal temsilci itiraz hakkını kullanırsa, bu itiraz hakkı sözleşmeden dönme niteliğinde bir yenilik doğuran haktır. Bağışlama sözleşmesi geçmişe etkili ortadan kalkar; ancak bağışlayan edimini henüz ifa etmemiş olduğu için bir tasfiye ilişkisi kurulmaz. Buna karşılık, bağışlayanın edimini ifa ettiği bağışlama sözü verme niteliğinde bağışlama sözleşmesi veya elden bağışlama söz konusu ise yasal temsilcinin itiraz hakkı bir kurucu yenilik doğuran hak niteliğindedir; bu hakkın kullanılması ile bir tasfiye ilişkisi ortaya çıkar⁶⁴.

b. Yasal Temsilcinin İtiraz Hakkını Kullanması Sonucunda Ortaya Çıkan Tasfiye İlişkisi Konusunda İleri Sürülen Görüşler

Bağışlayanın edimini yerine getirmesinden sonra yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması sonucunda tasfiye ilişkisi gündeme gelir. Yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması sonucunda tasfiyenin hangi hükümlere tabi olacağı tartışmalıdır. Bu konuda bir görüşe göre, yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması hâlinde tasfiye sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre gerçekleştirilmelidir⁶⁵. Bu görüşü savunan bazı yazarlar, TBK m. 287 hükmünde itiraz hakkının kullanılmasının sözleşmenin geçerliliğine olan etkisinin “*bağışlamanın ortadan kalkması*” şeklinde ifade edilmesinden yola çıkarak, diğer bir ifadeyle hükmün lafzına bağlı olarak bu sonuca ulaşmaktadır⁶⁶.

Bir diğer görüşe göre bağışlayanın edimini ifa etmesinden sonra yasal temsilcinin bağışlama konusunun geri verilmesini emretmesi durumunda, sözleşme geriye etkili

---

⁶⁴ Gümüş (n 26) 208.

⁶⁵ Andreas von Tuhr und Hans Peter, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts*, Band I (3. Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag AG 1984) §52, N VII; M. Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II* (18. Bası, Vedat Kitapçılık 2023) N 1041; Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 184.

⁶⁶ Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 184.

olarak ortadan kalkacağı için bağışlama konusu iade edilmelidir⁶⁷. Bu durumda, bağışlayan istihkak talebinde bulunabilir ve tasfiye ilişkisine iyiniyetli haksız zilyedin iade yükümlülüğüne ilişkin hükümler uygulanır⁶⁸. İstihkak talebinin mümkün olmadığı karışma ve birleşme gibi durumlarda, istisnai olarak sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı ise tartışmalıdır. Bu konuda bazı yazarlar, istihkak talebinin mümkün olmadığı durumlarda bağışlayanın sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iade talebinde bulunabileceğini kabul etmektedir⁶⁹. Bazı yazarlar ise, bağışlamaya konu olan edim para edimi gibi bağışlananın mal varlığına karışan bir edimse bağışlayanın TBK m. 77 (İBK m. 62) vd. hükümleri uyarınca sebepsiz zenginleşmeye dayanan iade talebinde bulunamayacağını; zira bu durumda TBK m. 78/I (İBK m. 63/I) uyarınca kişinin kendisini borçlu sanarak, bir yanılma sonucunda yaptığı bir ifanın bulunmadığını ileri sürmektedirler⁷⁰.

3. Yasal Temsilcinin Sınırlı Ehliyetsize Yapılan Bağışlamaya İtiraz Hakkının Hukuki Sonuçlarına İlişkin Görüşümüz

a. Yasal Temsilcinin İtiraz Hakkını Kullanmasının Sözleşmenin Geçerliliğine Etkisi Konusunda Görüşümüz

İtiraz hakkının sınırlı ehliyetsizin taraf olduğu bağışlama sözleşmesinin geçerliliğine etkisinin itiraz hakkının hukuki niteliği ve yasal temsilcinin bu hakkı kullanma yöntemine göre belirlenmesi gerekir. Bu çerçevede, itiraz hakkının bozucu

---

⁶⁷ Oser und Schönerberger (n 9) Art 241 OR, N 2; Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 9. Sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalarda edim yerine getirilmiş ise bu edimin iadesinin talep edilemeyeceği ve iadenin kısmen veya tamamen mümkün olmaması hâlinde, sınırlı ehliyetsizin kusurlu olsa dahi tazminatla yükümlü olmayacağı yönünde bkz. Tunçomağ (n 23) 224; Tandoğan (n 23) 355; Yılmaz (n 32) 164; krş. Bilge (n 23) 122.

⁶⁸ Oser und Schönerberger (n 9) Art 241 OR, N 2; Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 9. Ayırt etme gücünden yoksun kişilerle yapılan bağışlama sözleşmelerinde taşınır malların iadesinin istihkak talebine dayalı olarak yapılacağı yönünde bkz. Bucher E (n 29) 151. Sınırlı ehliyetsizin korunması amacıyla, tasfiye talebinin kural olarak istihkak iddiasına dayanacağı yönünde bkz. Gümüş (n 26) 208.

⁶⁹ Bu hususta bkz. Gümüş (n 26) 208.

⁷⁰ Weingart (n 11) Art 241 OR, N 9. Ayırt etme gücünden yoksun kişilerle yapılan bağışlama sözleşmeleri bakımından bu yönde bkz. Bucher E (n 29) 151; Vogt und Vogt (n 11) Art 241 OR, N 2; Bornhauser und Schönerberger (n 3) Art 241 OR, N 3; Weingart (n 11) Art 241 OR, N 9.

nitelikte kanuni koşul olduğu⁷¹ dikkate alınarak yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanma adına göre sözleşmenin geçerliliğine etkisi şu şekilde ifade edilebilir:

aa. Sınırlı ehliyetsizin bağışlamayı kabulünün yasaklanması hâlinde, bağışlama sözleşmesi hüküm ve sonuç doğurmayan “askıda” bir işlemdir. Bu durumda, yasal temsilci bu işleme sonradan onay verebilir. Yasal temsilci bağışlama sözleşmesine sonradan onay vermezse, bu işlem kesin hükümsüz olur⁷².

bb. Yasal temsilci, itiraz hakkını, bağışlanılanın geri verilmesini emretme şeklinde de kullanabilir. Bu durumda, sınırlı ehliyetsiz karşılıksız kazandırmaları kabul edebilme konusundaki ehliyetine dayanarak bağışlama sözleşmesine taraf olur; ancak bağışlama sözleşmesinin geçerliliğini sürdürmesi için yasal temsilcinin bağışlama konusunun geri verilmesini emretmemesi gerekir. Diğer bir ifadeyle, geçerli olarak kurulmuş olan bağışlama sözleşmesinin hüküm ve sonuç doğurmaya devam etmesi yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanmamasına bağlıdır⁷³.

Sonuç olarak, yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması sonucunda bağışlama sözleşmesi geçmişe etkili⁷⁴ olarak ortadan kalkar, kesin hükümsüz hâle gelir. Her iki

---

⁷¹ İtiraz hakkının hukuki niteliği konusundaki açıklamalar için bkz. II/B/I

⁷² Yasal temsilcinin bağışlamanın kabulünü yasaklaması bakımından bu yönde bkz. Vardar Hamamcıoğlu (n 1) 184. Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsizin bağışlamayı kabulünü yasaklamasının, sınırlı ehliyetsizin bu işlem bakımından ehliyetini ortadan kaldıracağı yönünde bkz. Gümüş (n 26) 208.

⁷³ Bozucu koşulun gerçekleşmesinin geçerli olarak kurulan bir sözleşme üzerindeki etkisi konusunda bkz. Roth Pellanda (n 57) Art 154 OR, N 11; Daniel Wuffli, *OFK - Orell Füssli Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht* (4. Auflage, Orell Füssli Verlag AG 2023) Art 154 OR, N 3; Guhl ve Koller (n 57) § 9, N 31; Berger (n 57) § 10, N 820; Huguenin (n 57) § 14, N 1314.

⁷⁴ Kanuni koşulun hüküm ve sonuçları, taraflarca kararlaştırılan koşuldan farklı olabilir; bkz. Sirmen (n 43) 86; Şebnem Akipek, ‘Tamamlayıcı Olgunun Hukuki İşleme Etkisi’ (1995) 44(1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 269, 283. Taraflarca kararlaştırılan bozucu koşulun gerçekleşmesi, kanuni koşuldan farklı olarak, TBK m. 173/III uyarınca kural olarak ileriye etkilidir. Bu sebeple, ani edimli sözleşmelerde, bozucu koşulun gerçekleşmesi hâlinde taraflar yerine getirdikleri edimleri iade etmekle yükümlü olurlar; ancak TBK m. 173/III uyarınca bozucu koşulun gerçekleşmesinin ileriye etkili olduğu için, aksi kararlaştırılmadıkça, koşulun gerçekleşmesi adına kadar elde ettikleri yararları iade etmekle yükümlü değildir; bu yönde bkz. Gauch, Schleup und Emmenegger (n 57) OR AT II, 4006; Eren (n 43) N 3671; Eren ve Dönmez (n 43) TBK m 173, N 9-10; Oğuzman ve Öz (n 65) N 1552, 1553. Ani edimli borç ilişkilerinde, TBK m. 173 uyarınca taraflarca kararlaştırılan bozucu koşulun gerçekleşmesi durumunda, tasfiyenin hangi hükümlere göre gerçekleşeceği de tartışmalıdır. Bu kapsamda, edimlerin iadesine sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulanacağı yönünde bkz. von Tuhr und Escher (n 43) § 86, N III; edimlerin iadesinde istihkak talebinin söz konusu olacağı yönünde bkz. Berger (n 57) §10, N 822; edimlerin iadesinin sözleşme hukuku kurallarına göre gerçekleşeceği yönünde bkz. Gauch, Schleup und Emmenegger (n 57) OR AT II, 4006; Huguenin (n 57) § 14, N 1315; Wuffli (n 73) Art 154 OR, N 3; Sven Erik Wunner, ‘Die

ihtimal bakımından da bağışlama sözleşmesinin hükümsüzlüğü, sebebe bağlılık ilkesi gereğince tasarruf işlemini de hükümsüz hâle getirir.

b. Yasal Temsilcinin İtiraz Hakkını Kullanması Sonucunda Ortaya Çıkan Tasfiye İlişkisi Konusunda Görüşümüz

Bağışlama sözleşmesi tek tarafa borç yükleyen bir sözleşme olduğundan sadece bağışlayan borç altına girer. Tasfiyenin gündeme gelebilmesi için bağışlayanın bağışlama sözleşmesinden kaynaklanan edimini yerine getirmiş olması gerekir. Yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması sonucunda tasfiye, bağışlananın bağışlayan tarafından yerine getirilen edimi iade etmesiyle gerçekleşir.

Yasal temsilcinin TBK m. 287 uyarınca itiraz hakkını kullanması, bağışlama sözleşmesini ve bu sözleşmeye dayanarak yapılan tasarruf işlemini hükümsüz hâle getireceğinden bağışlayan aynı nitelikteki istihkak talebi ile ediminin iadesini ister. İadenin kapsamı iyi niyetli haksız zilyedin iade yükümlülüğüne ilişkin TMK m. 993 vd. hükümlerine göre belirlenir.

İstihkak talebinin mümkün olmadığı karışma, birleşme veya üçüncü kişilerin iyiniyetle hak kazanması hâllerinde, iadeye sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır. Sınırlı ehliyetsizin sebepsiz zenginleşmeye göre iade borcunun kapsamına TMK m. 452 hükmü kıyasen uygulanmalıdır⁷⁵. TMK m. 452/I uyarınca, sınırlı ehliyetsiz, sadece kendi menfaatine harcamış olduğu veya geri verme sırasında mal varlığında mevcut olan

---

Rechtsnatur der Rückgewährpflichten bei Rücktritt und auflösender Bedingung mit Rückwirkungsklausel' Archiv für die civilistische Praxis (1968) 168 (5/6) 425, 447; iade yükümlülüğünün bozucu koşullu işlemin kendisinden kaynaklandığı yönünde bkz. Sirmen (n 43) 180 vd.

⁷⁵ TMK m. 452 hükmü, sınırlı ehliyetsizin yaptığı hukuki işlemlere vasinin onay vermemesi sebebiyle ortaya çıkan tasfiye ilişkisini düzenlemektedir. Sınırlı ehliyetsizin borç altına girmesine yol açan hukuki işlemlerde yasal temsilcinin bu işleme onay vermemesi hâlinde taraflar yerine getirilen edimlerin iadesi ile yükümlü olurlar. Bu durumda, iade istihkak talebiyle veya bu mümkün değilse, sebepsiz zenginleşmeye dayalı taleple gerçekleştirilir; bkz. Bucher A (n 6) N 128, 129; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19b ZGB, N 164; Fankhauser und Bleichenbacher (n 2) Art 19b ZGB, N 3; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir (n 2) N 315; Dural ve Ögüz (n 1) N 462; krş. Fankhauser (n 1) Art 19b ZGB, N 3. TMK m. 452 hükmü esasen sınırlı ehliyetsizin sebepsiz zenginleşme kapsamındaki iade yükümlülüğünü düzenlemektedir. Vesayet altındaki kişilerin temsiline ilişkin bu hüküm, TMK m. 342/III uyarınca velayet altındaki kişiler için de uygulanmaktadır; bkz. Dural ve Ögüz (n 1) N 461; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir (n 2) N 315. İsviçre hukukunda sınırlı ehliyetsizi borç altına sokan hukuki işlemlerde yasal temsilcinin işleme onay vermemesinin sonuçları İMK m. 19b hükmünde düzenlenmektedir.

zenginleşme veya iyi niyetli olmayan bir şekilde elinden çıkardığı miktarla sınırlı olarak sorumludur. Bu hüküm, sebepsiz zenginleşmenin iadesine ilişkin hükümlerle uyumludur⁷⁶. Bu hükümde, sebepsiz zenginleşmeye ilişkin TBK m. 79 (İBK m. 64) hükmünden farklı olarak, sınırlı ehliyetsizin “*geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması*” hâlinde iyiniyetli olmadığı kabul edilmemektedir⁷⁷. TMK m. 452/II uyarınca, sınırlı ehliyetsizin fiil ehliyetinin bulunduğu konusunda hukuki işlemin diğer tarafını yanıltması hâlinde ise bu hüküm uygulanmaz.

SONUÇ

TMK m. 16 ve TBK m. 287 hükümleri uyarınca sınırlı ehliyetsiz, yasal temsilcisinin rızasına gerek olmaksızın bağışlanan sıfatıyla karşılıksız kazanma niteliğindeki bağışlama sözleşmelerine taraf olabilir. Bağışlama sözleşmesinde, bağışlama konusu ile bağlantılı bazı masrafların bulunması, bağışlama konusu üzerindeki bazı yükler veya riskler sınırlı ehliyetsizin bu sözleşmeye tek başına taraf olabilmesine engel değildir. Ancak sınırlı ehliyetsiz kendisine edim yükümlülüğü getiren yüklemeli veya karma bağışlama sözleşmelerine ancak yasal temsilcisinin rızası ile taraf olabilir.

Sınırlı ehliyetsizin karşılıksız kazanma niteliğindeki bağışlama sözleşmelerine yasal temsilcisinin rızasına gerek olmaksızın taraf olabilmesi, bazı durumlarda, sınırlı ehliyetsizin menfaatleri ile çelişebilir. Bu durumlarda sınırlı ehliyetsizin korunması amacıyla TBK m. 287 hükmünde yasal temsilciye sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamaların kabulünü yasaklama veya bağışlanılanın geri verilmesini emretme hakkı, diğer bir ifadeyle bağışlamaya itiraz hakkı tanınmaktadır. Yasal temsilcinin itiraz hakkı, bağışlamanın sınırlı ehliyetsiz açısından olumsuz sonuçlara yol açabileceği ve özellikle sınırlı ehliyetsize ahlaki açıdan yükümlülükler getirdiği durumlarda uygulanabilmektedir.

---

⁷⁶ Fankhauser und Bleichenbacher (n 2) Art 19b ZGB, N 3; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19b ZGB, N 164. TMK m. 452 (İMK m. 19b) hükmünün, sebepsiz zenginleşmede iadeye ilişkin hükümlerinden farklı olarak ispat yükünü sınırlı ehliyetsiz lehine değiştirdiğini ileri süren görüş için bkz. Bucher A (n 6) N 130; Bucher und Aebi-Müller (n 2) Art 19b ZGB, N 165; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir (n 2) N 315 dn 353.

⁷⁷ Fankhauser (n 1) Art 19b ZGB, N 5; Fankhauser und Bleichenbacher (n 2) Art 19b ZGB, N 5; Breitschmid (n 17) Art 19 ZGB, N 2.

Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsize yapılan bağışlamalara itiraz hakkı, bozucu nitelikte bir kanuni koşuldur. Yasal temsilci, şekle ve süreye tabi olmaksızın itiraz hakkını kullanabilir. Yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanmasından önceki belirsiz durumun açıklığa kavuşturulması için bağışlayanın veya onun başvurusu üzerine hâkimin, yasal temsilciye itiraz hakkını kullanıp kullanmama konusundaki iradesini açıklaması için uygun süre vermesi mümkündür. Yasal temsilci, itiraz hakkını kullanırken gerekçe göstermek zorunda değildir; ancak bu hakkın sınırlı ehliyetsizin menfaatine aykırı olacak şekilde kullanılması hâlinde yasal temsilciye karşı hukuki yollara başvurmak mümkündür.

Yasal temsilcinin itiraz hakkını kullanması, bağışlama sözleşmesinin hüküm ve sonuçlarını doğurmamasına yol açabileceği gibi geçerli olarak kurulan bağışlama sözleşmesinin geçmişe etkili olarak ortadan kalkmasına da yol açabilir. Her iki ihtimalde de, bağışlama sözleşmesinin geçersizliği, bu sözleşmeye dayanarak yapılan tasarruf işlemi hükümsüz hâle getirir. Bu durumda, bağışlayan edimini yerine getirmişse, istihkak talebinde bulunur ve iyi niyetli haksız zilyedin iade yükümlülüğüne ilişkin TMK m. 993 vd. hükümleri uyarınca ediminin iadesini ister. İstihkak talebinin mümkün olmadığı hâllerde, sınırlı ehliyetsizlerin iade borcuna ilişkin özel hükümler de dikkate alınarak iade için sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.

KAYNAKÇA

Akipek JG, Akıntürk T ve Ateş D, *Türk Medenî Hukuku: Başlangıç Hükümleri - Kişiler Hukuku* (18. Baskı, Beta Yayıncılık 2022).

Akipek Ş, 'Tamamlayıcı Olgunun Hukuki İşleme Etkisi' (1995) 44(1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 269-291.

Becker H, *BK - Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Die einzelnen Vertragsverhältnisse, Art. 184-418* (Stämpfli Verlag AG 1934).

Berger B, *Allgemeines Schuldrecht* (Stämpfli Verlag AG 2008).

Bilge N, *Borçlar Hukuku, Özel Borç Münasebetleri* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1971).

Bilgin Yüce M, *Mülkiyeti Devir Borcu Doğuran Sözleşmeler*, (Seçkin 2022).

Bornhauser PR und Schönenberger B, *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht - Einzelne Vertragsverhältnisse - Art. 184-529 OR und Innominatverträge* (4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2023).

Breitschmid P, *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht Art. 1-456 ZGB - Partnerschaftsgesetz* (4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2023).

Bucher A, *Natürliche Personen und Persönlichkeitsschutz* (4. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2009).

Bucher E, *Obligationenrecht Besonderer Teil* (3. Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag 1988).

Bucher E und Aebi-Müller RE, *Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Die natürlichen Personen, Art. 11-19d ZGB - Rechts- und Handlungsfähigkeit* (2. Auflage, Stämpfli Verlag AG 2017).

Büchler A und Michel M, *FamKomm: Erwachsenenschutz*, (Stämpfli Verlag AG 2013).

Doğancı DE, 'İntifa Hakkı Ömür Boyu Kendisinde Kalmak Üzere Ergin Altsoyun Lehine Yapılan Taşınmaz Bağışlama Sözleşmesinin Hukuki Niteliğine ve Bunun Denkleştirme İle Tenkis Bağlamında Miras Hukukundaki Bazı Sonuçlarına İlişkin Bir Analiz' (2023) 18(2) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 573-709.

Dural M ve Ögüz T, *Türk Özel Hukuku, Cilt: II, Kişiler Hukuku* (24. Baskı, Filiz Kitabevi 2024).

Egger A, *ZK - Zürcher Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, I. Band: Einleitung und Personenrecht, Art. 1-89 ZGB* (2. Auflage, Schulthess Verlag 1930)

Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (28. Baskı, Legem Yayınevi 2023).

Eren F ve Dönmez Ü, *Eren Borçlar Hukuku Şerhi* (Yetkin Yayınları 2022).

- Fankhauser R, *Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch I, Art. 1-456 ZGB, Erster Teil: Das Personenrecht, Erster Titel: Die natürlichen Personen, Erster Abschnitt: Das Recht der Persönlichkeit* (6. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2018).
- Fankhauser R und Bleichenbacher A, *OFK - Orell Füssli Kommentar, ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch* (4. Auflage, Orell Füssli AG 2021).
- Feyzioğlu FN, *Borçlar Hukuku, İkinci Kısım, Akdin Muhtelif Nevileri (Özel Borç İlişkileri), Cilt: I* (4. Bası, Fakülteler Matbaası 1980).
- Gauch P, Schleup W R, Schmid J und Emmenegger S, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, Band II* (11. Auflage, Schulthess Verlag 2020).
- Guhl T, Koller A, Schnyder AK und Druey, JN, *Das Schweizerische Obligationenrecht mit Einschluss des Handels- und Wertpapierrechts* (9. Auflage, Schulthess Verlag 2000).
- Gümüş MA, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt: I* (3. Bası, Vedat Kitapçılık 2013).
- Huguenin C, *Obligationenrecht, Allgemeiner und Besonderer Teil* (3. Auflage, Schulthess Verlag 2019).
- Mansel HP, *Jauernig, Bürgerliches Gesetzbuch* (19. Auflage, Verlag C. H. Beck 2025) <beck-online.beck.de> Erişim Tarihi 14 Mayıs 2025.
- Oğuzman MK ve Öz T, *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II* (18. Bası, Vedat Kitapçılık 2023).
- Oğuzman MK, Seliçi Ö, Oktay-Özdemir S, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)* (22. Bası, Filiz Kitabevi 2024).
- Oser H und Schönenberger W, *ZK - Zürcher Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Das Obligationenrecht, 2. Teil (Halbband): Die einzelnen Vertragsverhältnisse - Art. 184-418* (2. Auflage, Schulthess Verlag 1936).
- Roth Pellanda K, *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht - Allgemeine Bestimmungen - Art. 1-183 OR* (4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2023).

Schulze R, *Nomos Handkommentar, Bürgerliches Gesetzbuch* (12. Auflage, Nomos Verlagsgesellschaft 2024) <beck-online.beck.de> Erişim Tarihi 14 Mayıs 2025.

Serozan R, Baysal B, Sanlı K C, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm* (4. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2019).

Sirmen AL, *Türk Özel Hukukunda Şart* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları 1992).

Tandoğan H, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Cilt: I/1 (6. Basım, Vedat Kitapçılık 2008).

Tongsir FB, 'Bağışlama' (1952) 18 (3-4), İstanbul Hukuk Mecmuası, 903-987.

Tunçomağ K, *Borçlar Hukuku, II. Cilt, Özel Borç İlişkileri (Akdin Muhtelif Nevileri)* (2. Bası, Fakülteler Matbaası 1974).

Türkmen A, *Bağışlamanın Geri Alınması* (Adalet Yayınevi 2019).

Vardar Hamamcıoğlu G, *Taşınır ve Taşınmaz Mülkiyetini Konu Alan Bağışlama Sözleşmesi* (Adalet Yayınevi 2020).

von Tuhr A und Peter H, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts*, Band I (3. Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag AG 1984).

von Tuhr A und Escher A, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts*, Band II (3. Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag AG 1984).

Vogt NP und Vogt AL, *Basler Kommentar, Obligationenrecht I - Art. 1-529 OR, Zweite Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse, Siebenter Titel: Die Schenkung* (7. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2020).

Weingart D, *OFK - Orell Füssli Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht* (4. Auflage, Orell Füssli Verlag AG 2023).

Wendtland H, *Beckscher Online-Kommentar zum BGB (BeckOK BGB)* (73. Auflage, Verlag C. H. Beck 2025) <beck-online.beck.de> Erişim Tarihi 14 Mayıs 2025.

Wuffli D, *OFK - Orell Füssli Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht* (4. Auflage, Orell Füssli Verlag AG 2023).

Wunner SE, 'Die Rechtsnatur der Rückgewährpflichten bei Rücktritt und auflösender Bedingung mit Rückwirkungsklausel' *Archiv für die civilistische Praxis* (1968) 168 (5/6) 425-449.

Yıldırım MF, 'Karma Bağışlama ve Satım Arasındaki Sınır Problemine Dair Bir Federal Mahkeme Kararının Düşündükleri (4C.346/2000/rnd)' iç *Prof. Dr. Şenel Akyol'a Armağan* (Filiz Kitabevi 2011).

Yılmaz M, *6098 Sayılı Yeni Türk Borçlar Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Bağışlama Sözleşmesinin Sona Ermesi* (On İki Levha Yayıncılık 2011).